

Człowiek niezwykłego serca – opiekun trędowatych o. Marian Żelazek (1918-2006) SVD

Czarnobiałe zdjęcia – źródło: K. Gerreth, Ojciec Marian Żelazek nazywany „Ojcem Trędowatych”, w: „Medicus Mundi Polonia”, Listopad 2015-kwiecień 2016, nr 53/54 (rok XVI), s. 7. Człowiek niezwykłego serca – opiekun trędowatych o. Marian Żelazek (1918-2006) SVD

Urodził się w Pałędziu pod Poznaniem 30 stycznia 1918 roku jako siódme dziecko Stanisława Żelazka, byłego powstańca wielkopolskiego (1918/1919) i Stanisławy z Szymkowiaków. Jego ojciec, niezwykle aktywny człowiek angażował się w sprawy polityczne – pełnił m. in. funkcję delegata na Sejm Dzielnicowy w Poznaniu (od 3 do 5 grudnia 1918 roku), a w późniejszym czasie także wiceprezesa kółka Rolniczego w Skórzewie. Rodzina w której wychował się i dorastał przyszły „ojciec odrzuconych” była niezwykle duża – wielodzietna, wychowywało się w niej 16-ro dzieci (dwójka zmarła w niemowlęctwie).

Młody Marian naukę rozpoczął w szkole powszechnej w Dopiewcu, jednakże w 1926 roku Żelazkowie przenieśli się do Poznania.

Po ukończeniu szkoły powszechnej, Żelazek podjął naukę w Gimnazjum Misyjnym w Górnej Grupie koło Grudziądza. Następnie, we wrześniu 1937 roku, wstąpił do nowicjatu księży werbistów, tj. Zgromadzenia Słowa Bożego SVD (Societas Verbi Divini), w Chlubowie, koło Poznania. Kilka dni po wybuchu II wojny światowej (4 września 1939 roku) złożył też pierwsze śluby zakonne. Niespełna rok później, 20 maja 1940 r., aresztowany został przez Niemców (wraz z grupą 26 innych werbistów) i osadzony (22 maja) w Forcie VII w Poznaniu. Potem wywieziony został do obozu koncentracyjnego w Dachau, a w drugiej połowie

1941 roku przewieziony został do obozu Gusen, a następnie ponownie do Dachau[1]. Ojciec Marian Żelazek wspominał, że „doświadczenia obozowe obudziły w nim poczucie godności każdego człowieka”[2]. W tym samym czasie przysiągł sobie, że jeżeli przeżyje poświęci się pracy misyjnej. Obóz koncentracyjny w Dachau, wyzwolony przez Amerykanów, opuścił 29 kwietnia 1945 roku.

Po zakończeniu wojny podjął studia teologiczne w Instytucie Anselmianum w Rzymie. W kwietniu 1948 roku przyjął w Rzymie święcenia kapłańskie, a w pierwszym kwartale 1950 roku został wysłany na misję do Indii. Dotarł tam, na frachtowcu „Laurenskerk”, 21 marca 1950 roku, razem z o. Michałem Slivką[3]. Pierwszym miastem, które zobaczył był Mumbai (do 1995 Bombay). Następnie, trafił do nowo otwartej misji w Sambalpur/ Kesramala. W seminarium biskupim w Russelkonda (rej. Ganjam/Odisha) przygotowywał się do pracy misyjnej, uczył się języka orijsa (opanował także język sadri)[4]

Pracę misyjną rozpoczął w stanie Orisa, pełniąc posługę wśród Adibasów, tj. „koczowników zwanych hinduskimi Aborygenami” jako nauczyciel[5]. Zaledwie po rocznym pobycie w tym kraju powierzono mu stanowisko dyrektora gimnazjum katolickiego w miejscowości Hamirpur, funkcję tę sprawował w latach 1951-1964. Z czasem objął też nadzór nad wszystkimi szkołami misji Sambalpur (w stanie Orissa), dlatego przeniósł się do Kersamal.

Od 1968 roku pełnił także, wśród nielicznych indyjskich katolików, funkcję proboszcza 5 stacji misyjnych w Bondamunda, gdzie otworzył Sanktuarium Matki Boskiej Częstochowskiej. Jednakże z dniem 1 czerwca 1975 r. przeniesiony został nad Zatokę Bengalską – do (świętego miasta hinduizmu) Puri[6] (w stanie Orisa), na obrzeżach którego koczowało mnóstwo żebraków i chorych na trąd. Tutaj o. Żelazek, z pomocą Holendrów, wybudował (pod miastem) leprozorium – kolonię, złożoną z 600 domków dla chorych na trąd i ich rodzin. Z czasem zbudował tam też szpital, ambulatorium (Korunalaya Leprosy Care Center –

Ośrodek Rehabilitacji i Leczenia Trądu), a także szkołę integracyjną – Beatrix School (1983/1984), w której uczyły się (i nadal uczą) dzieci zarówno chore, jak i zdrowe. By poprawić byt chorych i niepełnosprawnych z jego inicjatywy uruchomiono tu także pracownię ortopedyczną, przygotowującą protezy dla osób potrzebujących, a także: staw rybny, ogród warzywny i kurzą fermę. Działała tu także „kuchnia miłosierdzia”, która codziennie wydawał setki posiłków ubogim i chorym[7].

W Puri, za sprawą o. Mariana, wybudowano także Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, który konsekrowano w 1985 roku, a także bibliotekę i schronisko dla osób bezdomnych.

Warto wspomnieć, że Ojciec Marian prowadził także program adopcji na odległość i, że w swojej misyjnej pracy otwarty był na wszelką współpracę, którą prowadził m. in. ze Zgromadzeniem Sióstr Misjonek Miłości Matki Teresy z Kalkuty, którym doradzał jak powinny opiekować się chorymi na trąd, a także w jaki sposób należy zakładać leprozoria. W 1980 roku, angażując się w promocję dialogu pomiędzy hinduizmem a chrześcijaństwem, przyczynił się do powstania w Puri Centrum Poszukiwania Prawdy, w którym uruchomiono wymienioną powyżej bibliotekę i salę konferencyjną. Co więcej, w poczuciu odpowiedzialności za innych, po tragicznych w skutkach powodziach, które nawiedziły Indie w roku 1980 i 1982, zaopiekował się także mieszkańcami miejscowości Dobhar, angażując się w budowę grobli chroniącej mieszkańców tej wioski przed kolejnymi (ewentualnymi). powodziami.

W 1991 roku zrezygnował z funkcji proboszcza w Puri i został pustelnikiem (bonobasi), i zamieszkał w wybudowanym przez siebie w Aszramie (Ishopanthi Ashram). Jego praca misyjna w Indiach, w czasie której zajmował się głównie leczeniem chorych na trąd, trwała 56 lat. Wyzwaniem, które przed sobą postawił towarzyszyło motto: „Nie trudno być dobrym, trzeba tylko chcieć!”[8].

Praca i misja ojca Mariana Żelazka została zauważona i

doceniona. Został on bowiem laureatem wielu nagród i wyróżnień międzynarodowych i polskich. Otrzymał on m. in. następujące wyróżnienia i odznaczenia: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, medal im. Karola Marcinkowskiego, nadany mu „za zasługi w niesieniu pomocy charytatywnej i medycznej trędowatym” [\[9\]](#) przez Akademię Medyczną w Poznaniu (w październiku 2000 roku), także (w 2002 r.) statuetkę „Złotego Hipolita” – przyznaną mu przez Towarzystwo im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu, Medal Polonia Mater Nostra Est (w 2003 roku), medal pamiątkowy Muzeum Azji i Pacyfiku (2005) i nagrodę Św. Brata Alberta. Przyznano mu także liczne odznaczenia zagraniczne, w tym m. in. nagrodę *Sérgio Vieira de Mello* Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, a także holenderskie i indyjskie, np. w 1998 r. honorowy tytuł bramina, nadany mu przez kapłana ze świątyni Dżagannatha. Jednakże on sam najbardziej cenił sobie zwrot nadany mu przez jego podopiecznych – „Bapa”, tzn. Ojciec.

Za swoją służbę i oddanie ludziom w potrzebie w 2002 roku o. Żelazek nominowany został do Pokojowej Nagrody Nobla [\[10\]](#). Jego kandydaturę do tej nagrody zgłosił Ruch Solidarności z Ubogimi Trzeciego Świata MAITRI – katolicki ruch kościelny, założony w Polsce w 1975 roku (prowadzący swoją działalność także w Czechach).

Ten niezwykle skromny i pracowity człowiek zmarł 30 kwietnia 2006 r., w wieku 88 lat. Został pochowany w miejscowości Jhar-suguda, w siedzibie werbistów, gdzie pochowani są „wszyscy zmarli w Indiach zakonnicy” [\[11\]](#). 22 lutego 2007 roku, doceniając Jego wkład w „chrześcijański dialog z hinduizmem”, a także „Jego otwartość, czynienie dobra i pokoju”, Senat Rzeczypospolitej Polskiej, specjalną uchwałą uznał Ojca Mariana Żelazka SVD „za wzór Polaka przełamującego bariery między ludźmi w duchu chrześcijańskiego ekumenizmu i uniwersalizmu” [\[12\]](#). W 2008 roku wydana została w Warszawie książka poświęcona życiu tego niezwykłego człowieka – patrona i opiekuna wykluczonych, biednych i chorych, który całe swoje

życie poświęcił innym[13].

[1] M. Borucki, *Wielcy zapomniani Polacy, którzy zmienili świat*, cz. 1, Warszawa 2017, s. 428.

[2] O. Marian Żelazek SVD – Niezwykli misjonarze, na: <https://www.misje.pl/czytelnia-misyjna-21712/niezwykli-misjonarze-21625/o-marian-zelazek-svd-21631>

[3] *Żelazek Marian*, Encyklopedia Polskiej Emigracji i Polonii, praca pod red. K. Dopierały, Toruń 2005, t. 5, s. 481.

[4] Ibidem, s. 481.

[5] M. Borucki, *Wielcy zapomniani Polacy, którzy zmienili świat*, cz. 1, Warszawa 2017, s. 428.

[6] Ibidem, s. 429.

[7] Ibidem, s. 431.

[8] O. Marian Żelazek SVD – Niezwykli misjonarze, na: <https://www.misje.pl/czytelnia-misyjna-21712/niezwykli-misjonarze-21625/o-marian-zelazek-svd-21631>

[9] *Ojciec Marian we wspomnieniach*, w: „Medicus Mundi Polonia”, Listopad 2015-kwiecień 2016, nr 53/54 (rok XVI), s. 3.

[10] *Żelazek Marian*, w: Encyklopedia...,s. 481.

[11] Ibidem, s. 433.

[12] „My a Trzeci Świat”. Pismo gdańskiego ośrodka Ruchu Solidarności z Ubogimi Trzeciego Świata MAITRI, nr 2 (93), marzec-kwiecień 2007.

[13] *Ojciec Marian Żelazek SVD. Ojciec Trędowatych*, praca zbiorowa pod red. T. Szyszki SVD, Warszawa 2008.

FOTO:

– Czarno białe zdjęcia – źródło: K. Gerreth, Ojciec Marian Żelazek nazywany „Ojcem Trędowatych”, w: „Medicus Mundi Polonia”, Listopad 2015-kwiecień 2016, nr 53/54 (rok XVI), s. 7.

– zdjęcia kolorowe: źródło: <https://www.maitri.pl/wywiad-z-o-baptistem-o-sytuacji-w-puri-w-indiach/>

